

Redaktörerna har ordet: I backspegeln

I år fyller *Sociologisk Forskning* aktningssäva 50 år vilket på olika sätt kommer att uppmärksammas under utgivningsåret 2013. Från redaktionens sida ser vi jubileumet som en inbjudan till reflektion och vi ser fram emot att få publicera bidrag som både tittar i backspegeln och som diskuterar tidskriftens såväl som sociologiämnetts fortsatta färdriktning.

När Johan Asplund som *Sociologisk Forsknings* förste redaktör beskrev tidskriftens ambitioner betonades att det inte handlade om en konkurrent till nordiska sociologförbundets tidskrift *Acta Sociologica*, som etablerades redan 1955. Om *Acta Sociologica* var den "nordiska sociologins röst i internationella sammanhang" var uppgiften för *Sociologisk Forskning* inte endast att rapportera om pågående forskning utan också att vara ett forum för sociologers diskussioner (Asplund, 1964:2). Idag kan det konstateras att *Sociologisk Forskning* spelat en central roll i institutionaliseringen av svensk sociologi och för ämnetts intellektuella historia. I likhet med andra nationella nordiska sociologitidskrifter – *Sosiologia* i Finland, *Sosiologi idag*, *Sosiologisk tidskrift* och *Sosiologisk Årsbok* i Norge, *Dansk Sociologi* i Danmark och *Islenska thjodfelagid* på Island – har *Sociologisk Forskning* varit central för utvecklingen av sociologisk ämnesidentitet och för att hantera spänningar i en på många sätt heterogen disciplin. Men i likhet med sina nordiska systertidskrifter står idag *Sociologisk Forskning* inför utmaningar.

För ett par år sedan initierade Nordiska Sociologförbundet en studie av de nationella nordiska sociologitidskrifterna. De intervjuade redaktörerna pekade samfällt på betydelsen av den växande konkurrensen med de internationella tidskrifterna och på att "de beste manuskriptene i större grad enn tidligere sendes ut av Norden" (Rye, 2012: 33). Några tidskrifter – däribland *Sociologisk Forskning* och finska *Sosiologi* – har drabbats av en viss nedgång i antalet inskickade manuskript.

Att svenska och andra nordiska sociologer i växande utsträckning publicerar sig i internationella tidskrifter är naturligtvis positivt. Internationell kvalitetsgranskning är en förutsättning för hög kvalitet i nordisk sociologisk forskning. Men ett aktivt deltagande i internationella fora utesluter samtidigt inte livaktiga nationella tidskrifter. Nationella sociologitidskrifter ger den bredd och kontinuitet i diskussionen som ofta saknas i en allt mera fragmenterad internationell fackpress och de nordiska tidskrifterna tillhandahåller dessutom en alldeles speciell arena för studier av det skandinaviska välfärdssystemet. Det norska exemplet är uppmuntrande. Norska sociologer ligger långt framme i internationell publicering samtidigt som inflödet av bidrag till tre nationella tidskrifter är fortsatt högt.

Nordiska sociologitidskrifter har alltså hävdats olika väl i den förändrade konkurrenssituationen. En sak har de dock gemensamt, nämligen en successiv förändring av bidragsgivarnas sammansättning. "Et gjennomgående trekk", framhålls i rapporten om nordiska sociologitidskrifter, är att en allt större andel av författarna "er yngre forskere, som karrieremessig gjerne er i en kvalifiseringsfase, enten til doktorgrad eller for professorkompetanse" (Rye, 2012: 20).

Att doktorander och yngre forskare vänder sig till *Sociologisk Forskning* är naturligtvis i sig inget problem; doktorander och yngre forskare står ofta för nya perspektiv och bidrar därmed till att vitalisera tidskriften. Samtidigt behöver *Sociologisk Forskning* fler seniora författare för att bättre kunna spegla pågående forskning.

En speciell utmaning för de nordiska sociologitidskrifterna handlar om bedömningssystemet. På något undantag när tillämpar de alla den s.k. double blind-principen, dvs. bedömarna vet inte vilka författarna är och författarna vet inte vilka bedömarna är. I små språkområden som det svenska, och där forskare med liknande intressen inte sällan ingår i samma nätverk, kan det ibland vara svårt att i praktiken realisera de bakomliggande intentionerna med systemet. För att hantera dessa utmaningar har redaktionen för *Sociologisk Forskning* ibland hämtat bedömare från andra nordiska länder men också allt oftare bedömare från andra samhällsvetenskapliga och humanistiska discipliner. Inte minst de senare strävandena har varit framgångsrika och vi har kunnat glädja oss åt att etnologer, statsvetare, företagsekonomer och andra gjort goda insatser som bedömare.

Årets första nummer av *Sociologisk Forskning* innehåller tre referegranskade artiklar. I den första artikeln – *Organisationer, ojämlikhet, migration* – studerar Denis Frank förändringarna av den etniska arbetsdelningen inom svensk byggsektor. Författaren visar hur politiska förändringar i Östeuropa, tillsammans med EU:s utvidgning, gav tillgång till ny arbetskraft och därmed en ny organisationsnisch och en ny organisationsmodell inom byggnadssektorn. Frank undersöker drivkrafterna bakom organisationsmodellen och frågar hur och i vilken utsträckning den påverkat normer om vad som är legitimt och illegitimt på svensk arbetsmarknad.

Varför diskuteras så sällan bioteknikens etiska och sociala problematik i Sverige? I den andra referegranskade artikeln – *För Sverige i framtiden* – undersöker Tora Holmberg och Malin Ideland vad de betecknar som bioteknikens ”diskursiva tystnader”. Debatten om stamceller och artblandning, menar de sammanfattningsvis, har kommit att präglas av ett slags normalisering där etiska och andra problem successivt marginaliserats. Men vilka, frågar sig författarna, är de diskursiva strategierna bakom denna marginalisering av kritiska röster?

I den tredje referegranskade artikeln – *Förlåtelse, försoning och oförsonlighet i överlevandes berättelser efter kriget i Bosnien* – intervjuar Goran Basic 27 överlevande från 1990-talets krig i Bosnien och Herzegovina. Enskilda individers handlingar under kriget är inte lätta att förlåta, och oförsonlighet snarare än försoning dominerar berättelserna. För att förlåtelse ska vara möjlig krävs att en del villkor uppfylls, framförallt vad gäller rättvisa för offren, och erkännande med uppvisande av skam och ånger från förövarna.

Sedan ett par nummer tillbaka har *Sociologisk Forskning* en stående avdelning för recensioner av svenska doktorsavhandlingar i sociologi. I detta nummer recenserar två fakultetsopponenter två avhandlingar. I den första recensionen granskar docent Katarina Jacobsson, Socialhögskolan vid Lunds universitet, Niklas Westbergs avhandling *Meddelanden från enskildheten*, framlagd vid Göteborgs universitet. Den andra recensionen gäller avhandlingen *Ethnic Discrimination, Name Change and Labor Market*

Inequality, författad av Moa Bursell och framlagd vid Stockholms universitet. Fakultetsopponent och recensent är professor Gunn Birkelund, Oslo universitet.

Under jubileumsåret ersätts tidigare årgångars gästkrönikor med en serie reflektioner från särskilt inbjudna seniora sociologer som under många år följt tidskriften. Ramarna för dessa bidrag är vida: de kommer att behandla tidskriftens roll för utvecklingen av specifika sociologiska forskningsområden, men också beröra tidskriftens generella funktion för att befästa och utveckla ämnesidentiteten inom det svenska sociologisamfundet. Först ut är professor Göran Ahrne. Han gör en genomgång av de fyra första årgångarna av *Sociologisk Forskning*. Det är slående hur mycket som skiljer dåtidens från dagens artiklar i rent formellt avseende. Bland annat saknas referenser nästan helt. Innehållsligt finns en del att överraskas av. Exempelvis är det inte mycket i de fyra årgångarna av tidskriften som tyder på att sociologin under åren 1964–1967 skulle ha varit särskilt inriktad på att lösa samhällsproblem eller bidra till planeringen av ett bättre samhälle, något som ju annars ofta brukar tillskrivas sociologin under denna tid.

Krönikan från Sveriges Sociologförbund är denna gång författad av förra redaktören Hedvig Ekerwald, samt Linda Soneryd och Åsa Wettergren från förbundsstyrelsen. Även de tar upp *Sociologisk Forsknings* historia och roll för sociologin här i landet.

Det är vår förhoppning att reflektioner, såväl tillbakablickande som framåtsyftande, kring *Sociologisk Forsknings* historia, utveckling och betydelse för svensk sociologi, ska gå som en röd tråd genom denna jubileumsårgång, främst genom gästkrönikorna men gärna också i form av refereebedömda artiklar med sociologiämnets utveckling i Sverige som tema.

Klas Borell & Roine Johansson

Referenser

- Asplund, J (1964) "Anmälan", *Sociologisk Forskning* 1(1): 1–2.
- Rye, J. F. (2012) *De nasjonale sosiologiske tidsskriftene i Norden: En kartlegging av status, utfordringer og strategier*. Trondheim: Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).